

Submission 106

Hoe een receptieonderzoek tot een nieuwe vertaling van *Max Havelaar* leidde

Ekaterina Vekshina

Staatsuniversiteit van Sint-Petersburg, Sint-Petersburg, Rusland

Hoe een receptieonderzoek naar Multatuli in Rusland tot een nieuwe vertaling van *Max Havelaar* leidde

In 2018 besloot ik dankzij mijn studiebegeleider prof. dr. Irina Mihajlova en gastdocent dr. Jaap Grave om pionier te worden en uit te zoeken wat er achter het concept 'Russische vertalingen van Multatuli's roman *Max Havelaar*' zat. Tijdens de twee jaar dat ik aan mijn masterscriptie werkte, ontdekte ik dat slechts drie van de zeven uitgaven van de roman originele vertalingen waren. De eerste twee vertalingen (uit 1916 en 1925) bleken op de Duitse vertaling door K. Mischke (1900) gebaseerd te zijn. De derde Russische vertaling (1927), die ten grondslag aan de volgende vier edities lag, was gedeeltelijk gedaan aan de hand van de originele Nederlandse tekst, maar de vertaling van de realia was meestal hetzelfde zoals in de vorige edities en er ontbraken enkele (ook dezelfde) passages. Die derde vertaler werd geëxecuteerd in 1937, daarom staat zijn naam niet in de laatste edities van 1949 en 1959 vermeld. Geen van de vertalers of redacteurs die aan de roman werkten, was gespecialiseerd in de Nederlandse literatuur en was nauwelijks bedreven in de Nederlandse taal.

Als gevolg van deze studie werd niet alleen de relevantie van een nader onderzoek naar de receptie van Multatuli duidelijk, waarmee ik momenteel als promovenda bezig ben, maar ook de voorbereiding en publicatie van een nieuwe, volledige vertaling van *Max Havelaar*, gedaan vanuit het Nederlandse origineel door professionele vertalers. Tot dusver hebben drie van mijn meer ervaren collega's en ik een contract met de uitgever gesloten, ondersteuning van het Nederlands Instituut in Sint-Petersburg en het Nederlands Letterenfonds gekregen en het manuscript van de vertaling overhandigd. 'De overzetting van deze roman in een vreemde taal is een zware taak voor de vertaler', zei Jerzy Koch en daar had hij ook gelijk in, want onze team moest veel overleggen en onderhandelen over de vertaalstrategieën in betrekking tot eigennamen, toponiemen, Nederlandse en Indonesische realia, terugkerende uitdrukkingen, administratieve en andere termen.

Deze presentatie over de vertalingen van *Max Havelaar* kan worden uitgebreid tot een panel met de lezingen van de vertalers en onderzoekers uit bijvoorbeeld Engeland en Frankrijk wier vertalingen onlangs zijn verschenen.